

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

2. De quibusdam quæ valent ad triumphandum de diabolo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

gitationes animæ nolenti, sicut homini timido, qui est in tenebris solus, adducit timor terribilia ante oculos cordis, licet hoc sibi multum displiceat. Præterea illæ blasphemix, diaboli sunt, quasi conuiciantis Deo. vnde displicentia mereri potest, qui eas audit. Contra hanc tentationem est necessaria patientia: quæ si desit, poterit accidere, quod cooperabitur diabolo ira ipsius, qui has cogitationes patitur: & erit tunc ipsius culpa.

De quibusdam quæ multum valent ad triumphandum de diabolo.

CAPVT II.

Secundo ad repugnandum diabolo multum valet honesta occupatio. Est enim velut murus prohibens, ne tentator accessum habeat ad feruum Dei. Homo otiosus est sicut villa absq; muro. Ascendam ad terram sine muro: veniam ad quiescentes habitantesq; securè. Hieronymus. Semper aliquid boni operis facito: vt te diabolus inueniat occupatum. Nolite locum dare diabolo. Augustinus: Non facile capitur à tentatore, qui bono vacat exercitio. In libro de vita solitaria. Omnium tentationum & cogitationum malarum & inutilium sentina, est otium. Summa enim mentis malitia est otium iners. Nunquam otiosus fit seruus Dei. Iob. 40. Circundabunt eum salices torrentis. Salices torrentis sunt homines infructuosi, & in aquis deliciarum nutriti: qui sunt circa diabolum, parati ei obedire. Quantum cauendum sit otiositas,

Ezech. 3.

Eph. 4.

I tas,

Pro. 12.

tas, patet ex illo verbo: Qui sectatur otium stultissimus est. Non dicit solum stultus, ve stultior, sed stultissimus. Aduertenda est triplex stultitia in otioso. Prima est, quod vitæ æternæ providere necessaria negligit. Secunda est, quod hostibus suis se exponit, vt prius ostensum est. Tertia, quod hostes suos pascat & nutrit: vitia scilicet, quæ otio nutriuntur & impinguantur, vt boues, & cætera animalia. Sicut difficile vel impossibile est cauere, ne inutilia in agro nascantur, nisi per diligentem curam procuretur, vt vtilibus impleatur: ita difficile vel impossibile est cauere à malis, nisi homo occupetur bonis.

Pro. 24.

Per agrum hominis pigri transiui: & per vineam viri stulti: & ecce totum repleuerant vrticæ: operuerant super faciem eius spinæ. In vitis patrum dicebat quidam senex, quod tres sunt virtutes sathanæ. Prima est obliuionis. Secunda negligentia. Tertia concupiscentia. Diabolus vt in obliuione inducat, rapit semen verbi Dei de corde hominis. In negligentibus verò zizania seminat. Cuius dormirent homines, venit inimicus, & super seminauit zizania.

*Marc. 13.**Luc. 8.**Matth. 13.*

Concupiscentia verò inflammatur, vt prius ostensum est. Seruus Dei est in religione, otiositatem timens, quæ multa mala docuit, eligendo sibi operationem, talem debet eligere, quæ eum occupet: & potius quæ occupet animum quàm corpus. Debet etiam eligere talem quæ habet vtilitatem. In lib. de vitæ solitaria: Pro vitando otio otiosa sectari ridiculum est. Spiritualia etiã exercitia debet præponere corporalibus: & inter corporalia illa quæ sunt

sunt propinquiora spiritualibus. In eodem lib.
 Non vir propter mulierem : sed mulier propter
 virum. Non spiritualia exercitia sunt propter
 corporalia : sed propter spiritualia, corporalia.
 Propterea sicut viro creato collatum est adiu-
 torium simile sibi, & ex ipsa ipsius hominis sub-
 stantia : sic etiam ad adiutorium spiritualis stu-
 dij necessaria sunt corporalia. Non tamen sem-
 per in hoc conuenire videntur omnia corpo-
 ralia exercitia : sed quæ cum spiritualibus pro-
 pinquiores videntur habere similitudinem &
 affinitatem : vt scribere eò quòd legatur. Cor-
 poralia enim exercitia & opera, sicut sensus di-
 strahunt, sic sæpe spiritum exhauriunt. In eo-
 dem : Quæris quid agas, in quo te occupes? Pri-
 mum, vltra quotidianum sacrificium oratio-
 nis, & lectionis studium, conscientia quotidia-
 na discussioni, emendationi, compositioni,
 pars sua diei neganda non est : deinde operan-
 dum etiam manibus aliquid quod iniungitur,
 non tam quod animum delectando detineat,
 quàm quod spiritualibus studiis delectationem
 cõseruet & nutriat : in quo remittatur ad horam
 animus, non resoluatur. Vnde se facile, mox vt
 sibi ad seipsum redeundum esse visum fuerit,
 expediat, absq; contagio contractæ dilectionis,
 vel memoria imaginantis. Debet etiam seruus
 Dei, cum operatur, non solùm attendere ad id
 quod agit : sed etiam ad id pro quo agit. In eo-
 dem libro : Serius animus & prudens ad omnem
 se comparat laborem, nec in eo dissoluitur, sed
 per eum magis in seipsum colligitur : semper præ
 oculis habens non tam quod agit, quàm quod
 I 2 agendo

*Bernard.**Bernard.*

agendo intendit. Omnis consummationis at-
tendit finem. Cui in quantum verius innititur
in tantum fidelius & feruentius manibus ope-
ratur.

De vigilantia quæ valet ad idem.

Contra impugnationem diaboli multum
est necessaria vigilantia. Cùm timor hosti-
um visibilium, qui sunt minoris potentia, astu-
tia & malitia, faciat homines vigilare armatos
& ad suam defensionem paratos: quid debet
1. Mach. 12. cere timor inuisibilium hostium? Præcepit Ie-
nathas suis vigilare, esse in armis paratos ad pe-
Matth. 26. tionem 1. Petri 5. Vigilate, quia aduersarius ve-
ster diabolus tanquam leo rugiens, circuit, que-
rens quem deuoret. Cùm non dormiat qui im-
pugnat, dormire non debet somno pigritia ve
negligentia, qui repugnat. Gregorius: Vigilans
dum semper est, vt mens sollicita nunquam re-
laxetur ab intentione superna. Semper contra
occultas insidias, cautela est prouidenda. Ab-
cuc 2. Super custodiam meam stabo. Cant. 3. Vi-
niscuiusq; ensis super femur suum. Pugna illi
multum est habenda in memoria. Iob. 40. Me-
mento belli. Habenda est memoria huius pug-
nae in manè, vt præmuniamus nos oratione
tanquam campum certaminis ingressuri. Item
in vespere, vt Deo gratias agamus, si de hoste tri-
umphum habuerimus. Si verò victi fuerimus
non debemus intrare lectum, donec Deo per
humilem pœnitentiam reconciliati simus. Te-
mendum est valde, in potestate inimici sui ob-
dormire

dormire. Quasi continuè habenda esset huius pugnae memoria. Valet enim ad hoc, ut homo sit humilior, cautior & deuotior. Humilior est, qui sine gloriatione est: sciens se esse adhuc in praelio: Non gloriatur accinctus, æquè ut discinctus. Cautior est, intelligens se pugnam habere cum hoste callidissimo. Bernardus: Magnum discrimen, aduersus diabolicæ fraudis astutias tam crebros, imò tam continuos sustinere conflictus; quem tam astutum fecit, tam subtilis natura, quàm malitiæ huius exercitatio longa. Deuotior est Deo, quem vitæ suæ cognoscit protectorem, cum hostem habeat tam potentem: Non est super terram potestas, quæ comparetur ei. Misericordiæ Domini, quia non sumus consumpti. Habemus pugnam cum gigante, cum simus quasi locustæ. Origenes: Vult Dominus Iesus mirabiles res facere. Vult enim de locustis superare gigantes: & de his qui in terris sunt, cœlestes vincere nequitas. Etiam in pugna diaboli multum valet sobrietas. Ideo Petrus de hac pugna instruens, primo monet ad sobrietatem; Sobrij, inquit, estote. Diabolus primo impugnat hominem ea parte, qua homo est eo inferior, scilicet, ex parte carnis. In Psal. Minuisti eum paulo minus ab angelis. Primò, tentauit hominem de peccato guttæ: similiter & Christum. In via laqueum ponit: per quam homo necesse habet ire. In Psal. In via hac qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi. In foueam magis propinquam conatur hominem præcipitare. Vix diabolum perfectè vincit, qui in hoc primo conflictu succumbit. Bernardus: Diabo-

3. Reg. 20.

In meditat.
ca. 15. in fi-
ne, & ser.
5. in qua-
drag.

Iob. 41.

Tren. 3.

1. Pet. 5.

In med. ca.

15. parium à
 princ. Eodē
 cap. 15. in
 med. Esfer.
 5. in qua-
 drages.

Ephes. 6.

1. Theff. 5.

Hebr. 11.

1. Petr. 5.

1. Mach. 6.

Apoc. 12.

Luc. 8. 12.

Ioan. pen.

lus plus in adiutorio carnis confidit: quia plus
 nocet domesticus hostis. Idem, Hac vitur tor-
 tuosus ille serpens humani generis inimicus, cu-
 nullum est aliud desiderium, nullum negoci-
 um, nullum studium, nisi perdere animas no-
 stras. Idem, Hic est qui baculo nostro nos cedi-
 & manus nostras proprio cingulo ligat, vt can-
 quæ data est in adiutorium, fiat nobis in ru-
 nam & in scandalum. Grauis lucta & grande pe-
 riculum aduersus domesticum hostem pugna-
 re, maximè cum nos aduenæ simus, & ille citius
 ille suam inhabitet regionem, nos exules simus
 & peregrini. Ad triumphandum etiam de dia-
 bolo multum valet fides. In omnibus sumemus
 scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequi-
 simi ignea extinguere. Induti lorica fidei. Sa-
 sti per fidem vicerunt regna. Cui resistite for-
 tes in fide. Fides diabolum de arce mentis ex-
 pellit, ponens ibi vexillum, Christum in cru-
 pendentem, quod diabolo multum displicet,
 quia superbus est, & quia hoc vexillum ei ex-
 sum est, eo quod in cruce fuerit deuictus. E-
 des pugnantibus ostendit Christum tripliciter.
 Primò, vt strenuum ducem, exemplum stren-
 nuè pugnandi dantem. Secundò, vt potentissi-
 mum adiutorem. Tertiò, vt liberalissimum re-
 muneratorem. Primo modo, ostendit eum
 exacuendum eos in prælium. Elephantis ostendit
 eos in prælium: Ipsi vicerunt eum propter san-
 guinem agni. Sic ostendit se Apostolis, cum
 essent clausi propter metum Iudæorum. Sec-
 cundo modo ostendit se Stephano, pro eo lo-
 pidat

pidando: qui vidit Iesum stantem à dextris Dei, tanquam paratum ad adiuuandum. Tertio modo ostendit se Abraham, dicens ei: Noli timere Abraham. Ego protector tuus sum: & merces tua magna nimis. Pone me Domine iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Fides verò non solum ponit Deum iuxta hominem, sed etiam intra hominem. Per fidem enim Christus inhabitat in cordibus nostris. Item fides ostendit infernale patibulum eis paratum, si victi fuerint: & regnum eis paratum si vicerint. Ostendit etiam eis Deum, & angelos bonos & malos: & aspicientes certamen eorum. Boni aspiciunt, vt si vicerint, gaudeant: mali vt si victi fuerint, irrideant. Spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & hominibus. Bernardus, Dæmonum est suggestiones malas ingerere: nostrum est non consentire. Nam quoties resistimus, diabolum superamus, angelos lætificamus, & Deum honorificamus. Ipse nos hortatur, vt pugnemus: adiuuat vt vincamus. Certantes spectat, deficientes subleuat, videntes coronat. Quæ autem dicta sunt, intelligenda sunt de fide viua, non mortua. Bernardus: Non mirum videri potest, si fides nequaquam vincit, quæ nec viuit. Item ad vincendum diabolum, multum valet spes vel fiducia in Deo. In Psalm. Qui confidunt in Domino, sicut mons Syon. Item: Qui saluos facis sperantes in te. Proverbior. 28. Qui sperat in Domino, saluabitur. Non est pugna vestra, sed Domini. Et postea: Non eritis vos, qui dimicabitis, sed tantummodo confidenter stete, & videbitis auxilium

*Actor. 7.**Gen. 15.**Iob. 17.**1. Cor. 4.**In meditat.**cap. 14. cir-**ca finem.**Serm. 1. in**Oct. Pasche**paulo ante**medium.**2. Par. 20.*

*Ser. 85. su-
per Cantica,
pariim
ante med.*

Cant. 8.

*Luc. 11.
Eccl. 4.*

Job. 20.

*Matth. 4.
Pro. 24.
Eccl. 9.
Sap. 6.
Ibid. 7.*

Isa. 11.

Domini super vos. Isaia 40. Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, scilicet, propriam in diuinam. Bernardus: Nihil sic omnipotentiam verbi clariorem reddit, quàm quòd omnipotentes facit eos, qui in se sperant. Denique omnia possibilis sunt credenti. Idem: Quoties tentationibus resistis, quoties vincis malignum, noli propriis viribus tribuere, noli in te, sed magis in Domino gloriari. Quomodo enim ille fortis armatus tuæ cederet infirmitati? Etiam ad vincendum diabolum multum valet dilectio, quæ est vnio hominis cum Deo & proximo. Fortis est vt mors dilectio. Sicut diabolus dispergendo impugnat: sic Christus in militibus suis colligendo & vniendo de ipso triumphat. Qui non colligit mecum, dispergit. Melius est duos esse simul quàm vnum. Si quis prauauerit contra vnum, duo resistent ei. Sapientia etiam multum valet in bello contra diabolum, cum ipse astutia, non potentia pugnet nobiscum. Exemplum de hoc habemus in Christo ductore huius belli, qui prudentia, eius percussit superbiam. Ipse tribus verbis sacrae Scripturae diabolum prostravit in deserto. Vir sapiens fortis est & vir doctus, robustus & validus. Dicebam ego sapientiam meliorem fortitudine. In eodem. Melior est sapientia quàm arma bellica. Melior est sapientia quàm vires: Sapientiam non vincit malitia. Sicut castrum forte est quod vndique profunda aqua cinctum est: sic facit ad fortitudinem mentis, si cingatur aqua sapientia salutaris. Non nocebunt, neque occident in vniuerso monte sancto meo, quia repleta est terra scientia

tia Domini. Loquitur de serpentibus infernalibus. Item ad vincendum diabolum valet misericordia, sicut ad casum facit incomparsio & indignatio, quam habet aliquis ad peccatores. Qui ad indignandum facilis est, erit ad peccata procliuior. Nouit Dominus pios de tentatione eripere. Et super illud Psal. Misericordia mea & refugium meum. dicit glossa: De nulla re ita vincitur inimicus diabolus, sicut de misericordia. Ecclesiast. 29. dicitur de eleemosyna: Super scutum potentis, & super lanceam, aduersus inimicum tuum pugnabit. Et notandum, quod licet omnis tentatio possit esse à diabolo, specialiter tamen diaboli tentationes dicuntur, quæ incitant ad iram & amaritudinem. Bernardus in Meditat. Caro suggerit mihi mollia, mundus vana, diabolus amara. Quoties aliqua carnalis cogitatio mentem meam importunè pulsatur de cibo, de potu, de somno, cæterisque similibus ad carnis curam pertinentibus, caro mihi loquitur: quando verò de ambitione seculi & iactantia, & de arrogantia, cogitatio vana in corde versatur, de mundo est. Quando autem ad iram & iracundiam, & ad amaritudinem animi prouocor, diabolica suggestio est, cui non aliter quàm ipsi diabolo resistendum est. Et contra hanc diaboli tentationem valet lætitia spiritualis. Antonius: Vnica ratio vincendi inimicum est lætitia spiritualis. Cõtra amaritudinem hanc, quam incurrit aliquando qui est in religione, aduertendum est, quod non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Et super il-

*Pro. 29.**2. Pet. 2.**Glossa ord.
ibid.**In med. ca.**14. à med.**Glossa ord.
ibid.*

*Rom. 8.**Iacob. 1.**Matth. 5.*

Iud: Omne gaudium existimate fratres cum in tentationes varias incideritis: dicit glossa. Spe illius boni ad quod tenditis, quicquid in via cōtigerit, gaudere debetis. In Psal. Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Beati eritis, cum maledixerint vobis homines, & cum vos persecuti fuerint, &c. Gaude te & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.

*De solatiis humane ignorantie & fragilitatis
contra astutiam & potentiam
diaboli.*

CAPVT III.

*Serm. 1. su-
per Cant.
parum an-
te med.*

Item notandum, quòd licet hostes nostri invisibiles sint multò nobis potentiores & astutiores: habent tamen serui Dei multa solatia & contra eorum potentiam, & contra eorum astutiam. Et possumus ostendere decem solatia, quæ habent contra eorum potentiam. Primum est, liberi arbitrij nobilis potestas, quæ diabolo cogi non potest, de qua Bernardus. Arbitrij libertas est planè diuinum quiddam, præfulgens in anima tanquam gemma in auro. Et hac nempe inest illi inter bonū & malum, nec non inter vitā & mortem, & inter lucem & tenebras, cognitio iudicij & optio eligendi. In hac libertate homo non est inferior diabolo: imò ei præcellit, quia liberum arbitrium diaboli adeò inclinatum est ad malum, & depressum, quòd ad bonum surgere nō valet. Propter hanc libertatem arbitrij quæ est in homine, dicit Gregorius

Non